Cent anys de la vella presó de Figueres

El 18 de febrer de 1917 es va inaugurar com a centre penitenciari, tot i que funcionava des de feia un temps Avui el vell i buit edifici espera nous usos com els de l´escola Carme Guash

Cent anys de la vella presó de Figueres

El 18 de febrer de 1917, ahir va fer just cent anys, es va inaugurar la presó de Figueres al carrer Sant Pau. L´edifici es va començar a construir el 1904 per tancar les penoses instal·lacions del centre penitenciari anterior al carrer Ample. Durant gairebé cent anys els murs han acumulat milers d´històries delictives i reinsercions amb alguns presos fins i tot «cèlebres», com Salvador Dalí o el Vaquilla. Ara, amb un segle a les espatlles, espera una nova vida. És la seu de l´associació del barri, s´hi han rodat pel·lícules i s´espera obrir-hi el CEIP Carme Guash, des de fa deu anys en barracons.
El terreny va costar 4.464 pessetes amb 85 cèntims i es va construir en 15.026 metres quadrats d´un solar en aquell moment allunyat de la trama urbana. Van caldre tretze anys per acabar-la i va tenir un cost de 250.000 pessetes, pagades a parts iguals per l´Estat i els pobles de la comarca, documentava el desaparegut cronista de Figueres Josep Maria Bernils. El nombre de presos era similar als que avui hi ha al centre penitenciari del Puig de les Basses. La població penal a Figueres estava formada per «767 hombres, de los que 285 extinguen penas perpetuas», segons el Diario de Gerona el 1912 després d´una recent inspecció al penal. «La mayoría de ellos verdaderos incorregibles para los que no existe ni una prisión adecuada, que debiera haber, ni un tratamiento más riguroso y especializado». Eren les crítiques després que un vigilant hagués mort a mans dels presos i que les obres del nou centre penitenciari no avancessin al ritme que s´esperava.
L´imponent edifici, obra del reconegut arquitecte Josep Azemar, es va inaugurar un diumenge en un solemne acte amb la corresponent benedicció. Les autoritats van arribar en tren a Figueres.
L´edifici comptava inicialment, diuen les cròniques de l´època, amb una nau central amb «32 celdas, de ellas 4 de castigo y otras tantas de distinguidos, Capilla de ajusticiados con 4 celdas anexas, dos para los ricos y las restantes para Autoridades y Hermandad de la Paz y Sala Taller». En un altre cos de l´edifici hi havia els Jutjats, locutoris i departaments per a polítics. A la planta baixa els departaments per als nens i dones, l´Escola, la Capella i l´Altar. Espais de passeig, cuina, i altres serveis acabaven de formar aquest espai amb un darrer edifici principalment per a espais d´administració i direcció. Tindria una capacitat per al voltant d´uns dos-cents interns.

El nou centre havia d´acabar amb la «insuficient, insana i insegura» –deia un jutge del 1850– situació de la presó del carrer Ample. Tampoc era millor el penal del Castell de Sant Ferran, que es va posar en servei el 1906 amb presos perillosos que s´aïllaven en cel·les com «La Sibèria».

Fugint amb llençols
Malgrat les millores, la història de la vella presó compta amb sonades fugues. Pocs mesos després d´inaugurar-se, Diario de Gerona, se´n feia ressò. El novembre d´aquell any es fugava el pres Enrique Dornet David, de 26 anys, empresonat per robatori de cablejat de la xarxa telegràfica. «Para fugarse rompió dos o tres

hierros con los que perforó la pared de su celda, saltando después la tapia exterior con el auxilio de una soga de esparto». La darrera abans que tanqués les portes la va protagonitzar un lladre amb un llarg historial, «Miguelín», acompanyat d´un altre intern. Estaven a la infermeria des d´on van saltar uns murs amb l´ajuda d´uns llençols. Els presos van optar per anar a passejar per la Rambla de Figueres on un funcionari de presons els va reconèixer i va donar avís als Mossos d´Esquadra.

Els murs de filferros de la vella presó que va tancar definitivament les portes el 26 de juny de 2014 continuen delatant el passat de l´edifici que avui ja no és un lloc allunyat del bullici de la ciutat sinó que se situa en un dels barris cèntrics. Espera un nou futur on en comptes de treballar per reinserir presos es treballi per educar els escolars del CEIP Carme Guash, que porten deu anys en barracons i que aquesta setmana han tornat a intensificar la reclamació d´un edifici. L´Ajuntament ha informat que es preveu, al lateral on hi havia l´antic aparcament de funcionaris, ubicar-hi l´escola que també faria ús dels espais exteriors. S´està pendent que Educació faci la inversió.

L´edifici principal està encara en mans de Patrimoni. L´única part que s´ha utilitzat és la façana on eren les antigues oficines per a activitats de l´associació de veïns. Però l´edifici continua buit, amb cel·les, murs i filaments, pendent de nous usos i d´obrir-se a la ciutat.

Font del document:
http://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2017/02/19/cent-anys-vella-preso-figueres/830260.html?utm_source=rss